Torsdag den 16 december 2021

P9_TA(2021)0511

Tvångsarbete i Linglong-fabriken och miljöprotester i Serbien

Europaparlamentets resolution av den 16 december 2021 om tvångsarbete i Linglongs fabrik och miljöprotester i Serbien (2021/3020(RSP))

(2022/C 251/13)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

— med beaktande av sina tidigare resolutioner om Serbien,

— med beaktande dels av stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Serbien, å andra sidan [1], vilket trädde i kraft den 1 september 2013, dels av Serbiens ställning som kandidatland,

— med beaktande av kommissionens rapport 2021 om Serbien av den 19 oktober 2021 (SWD(2021)0288),

— med beaktande av Internationella arbetsorganisationens konventioner,

— med beaktande av Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen),

— med beaktande av den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna från 1948,

— med beaktande av artiklarna 144.5 och 132.4 i arbetsordningen, och av följande skäl:

A. Liksom varje annat land som önskar bli en EU-medlemsstat måste också Serbien bedömas på grundval av sina meriter med att uppfylla, genomföra och efterleva den uppsättning kriterier och gemensamma värden som krävs för anslutning.

B. Demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatliga principer är centrala värden som ligger till grund för EU och som utgör kärnan i både utvidgnings-, stabiliserings- och associeringsprocesserna. Det behövs hållbara reformer för att ta itu med de stora utmaningar som kvarstår på dessa områden.

C. Serbien måste visa sig orubbligt stå fast vid, upprätthålla och försvara de värden som heter respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstatsprincipen och respekt för mänskliga rättigheter.

D. Yttrandefriheten och mediernas oberoende är fortfarande allvarliga problem som måste prioriteras.

E. Serbien ingår allt fler avtal med stora kinesiska industriföretagare och ger Kina allt fler lagfästa privilegier, rentav om dessa strider mot EU-rätten. Enligt avtalet mellan Belgrad och Peking om anställning av utlänningar får kinesisk arbetsrätt tillämpas i Serbien. I mars 2021 rapporterades det i pressen om att anställda hos det kinesiska företaget Zijin behandlades illa. Detta företag tog över en koppargruva i östra Serbien och företagets anställda fråntogs sina pass och inkvarterades under dåliga boendeförhållanden.

F. Det har förekommit graverande påståenden mot det kinesiska företaget Linglong Tire som tillverkar fordonsdäck i Zrenjanin i norra Serbien. Påståendena gäller arbetsvillkoren för företagets 500 arbetstagare från Vietnam, och innefattar bland annat att arbetstagarna utsätts för människorättskränkningar, människohandel och potentiellt hälso- och livsfarliga förhållanden. Arbetstagarnas pass har tagits i beslag. I arbetsavtalen för de anställda i Linglong Tires fabrik ingår det regelstridigheter som utgör en antydan om att arbetskraften utnyttjats i fråga om löner, semestrar och arbetstider på ett sätt som strider mot gällande serbisk arbetsrätt.

[1] EUT L 278, 18.10.2013, s. 16.

G. På senaste tiden har det rapporterats om utbredda miljöprotester över hela Serbien, mot bakgrund av att landet under forcerade former antagit två lagar, nämligen lagen om folkomröstning och medborgarinitiativ och lagen om markexpropriering. Den sistnämnda lagen upplevs öppna dörren på vid gavel för omstridda utländska investeringsprojekt, såsom Rio Tintos gruva med dess omfattande miljöpåverkan. Serbiens medborgare utövade sin grundläggande mänskliga rättighet att hålla fredliga sammankomster. I kraftfulla påståendenhar det betonats att polisen åsidosatte sin skyldighet att skydda medborgarnas liv, rättigheter och friheter och att skydda rättsstatsprincipen. Polisen gjorde omfattande insats av maktmedel och grep ett flertal protesterande. De protesterande angreps av oidentifierade väpnade grupper samt av huliganer och med schaktbladstraktorer.

H. Serbiens regering fattade beslut om att dra tillbaka exproprieringslagen från det parlamentariska förfarandet efter att presidenten återförvisat den för ny behandling. Regeringen kommer att skärskåda lagen och införa ändringar efter en brett upplagd offentlig debatt. Den 10 december 2021 antog nationalförsamlingen ändringar av lagen om folkomröstning och medborgarinitiativ. Ändringarna handlade om certifieringen av underskrifter och avskaffande av avgiften för verifiering av underskrifter.

I. Både i samband med Linglong Tires fabrik och miljöprotesterna har det gjorts gällande att det förekommit skrämseltaktik och fysiska angrepp mot mediearbetare, aktivister, civilsamhällesorganisationer och icke-statliga organisationer.

J. Den 14 december 2021 öppnades kluster 4 i anslutningsförhandlingarna med Serbien vid en regeringskonferens.

1. Europaparlamentet uttrycker djup oro över påståendena om tvångsarbete, människorättskränkningar och människohandel som riktat sig mot ca 500 vietnameser vid det kinesiska företaget Linglong Tires fabriksbygge i Serbien.

2. Europaparlamentet uppmanar med kraft Serbiens myndigheter att noggrant undersöka fallet och säkerställa respekten för mänskliga rättigheter i fabriken, särskilt arbetstagarrättigheter, samt att tillställa EU slutsatserna av denna undersökning och ställa till skyldiga till svars. Parlamentet uppmanar Serbiens myndigheter att bereda icke-statliga organisationer, civilsamhällesorganisationer, EU-tjänstemän och tjänstemän från andra internationella organisationer fritt, meningsfullt och obehindrat tillträde till Linglong Tires fabrik i Zrenjanin och till förläggningarna för vietnamesiska arbetstagare. Parlamentet uppmanar med kraft Europeiska unionens delegation i Republiken Serbien att noggrant följa upp hur det går med dessa processer och för de 500 vietnamesiska arbetstagarna.

3. Europaparlamentet uppmanar Serbien att förbättra anpassningen efter EU:s arbetsrätt, anta en ny lag om strejkrätten, hantera odeklarerat arbete och ändra lagen om tillsyn för att uppfylla de relevanta konventioner från Internationella arbetsorganisationen som har ratificerats av Serbien.

4. Europaparlamentet uttrycker sin djupa oro över allvarliga problem med korruption och rättsstatlighet på miljöns område liksom över den allmänna bristen på insyn i och miljökonsekvensbedömningar och bedömningar av de sociala konsekvenserna av infrastrukturprojekt, bland annat projekt som genomförs med kinesiska investeringar och lån, samt av multinationella företag såsom Rio Tinto. Parlamentet noterar här att man i anslutningsförhandlingarna med EU öppnat kluster 4 om den gröna agendan och hållbar konnektivitet. Parlamentet uppmanar EU och Serbiens myndigheter att göra en uppföljning av de berättigade farhågor som uttryckts i miljöprotesterna och att skyndsamt åtgärda dessa problem vid förhandlingarna.

5. Europaparlamentet uttrycker oro över Kinas allt större inflytande i Serbien och på västra Balkan. Parlamentet uppmanar Serbien att stärka sina regelefterlevnadsstandarder för kinesisk affärsverksamhet. Parlamentet poängterar att serbisk arbetsrätt och miljölagstiftning också bör gälla för kinesiska företag med verksamhet i Serbien.

6. Europaparlamentet uttrycker djup oro över det tilltagande våldet från extremist- och huligangruppers sida mot fredliga miljödemonstrationer. Parlamentet beklagar i vilken utsträckning polisen brukat maktmedel mot demonstranterna och fördömer huliganernas våldsamheter mot fredliga demonstranter. Parlamentet fördömer skarpt alla kränkningar av den grundläggande rätten att hålla fredliga sammankomster och betonar att mötesfriheten är en mänsklig rättighet. Parlamentet uppmanar med kraft Serbiens myndigheter att i vederbörlig ordning undersöka den senaste tidens fall av massprotester under vilka polisen sägs ha överskridit sina befogenheter eller underlåtit att skydda demonstranterna och värna deras mänskliga rättighet att hålla fredliga sammankomster. Parlamentet uppmanar Serbiens myndigheter att offentligt fördöma vad huliganerna gjort mot demonstranterna.

7. Europaparlamentet fördömer i detta sammanhang också vad huligangrupper gjort för att skydda den väggmålning i Belgrad som föreställer den inför domstol fällde krigsförbrytaren Ratko Mladić, liksom också motsvarande incidenter som blottlagt de nära kopplingarna mellan huliganerna och polisen. Parlamentet uttrycker oro över myndigheternas uppenbara ovilja att se till att målningen tas bort för alltid, då ju denna ovilja strider både mot hyresgästernas önskemål och mot formella beslut på kommunal nivå.

8. Europaparlamentet uttrycker oro över hur lite tid och utrymme som ägnats åt en öppen debatt om lagen om folkomröstning och medborgarinitiativ och om ändringarna av markexproprieringslagen. Parlamentet noterar beslutet om att dra tillbaka och behandla på nytt både exproprieringslagen och de antagna ändringarna av lagen om folkomröstning och medborgarinitiativ.

9. Europaparlamentet beklagar den långvariga tendensen med vinklade medier och allt oskarpare gränser mellan den verksamhet som bedrivs av statstjänstemän, poliser och partipolitiker. Parlamentet beklagar att mediefriheten fått det allt sämre ställt och att det har blivit vanligare med verbala övergrepp, hot och ren hatpropaganda mot oppositionsledamöter i parlamentet, oberoende intellektuella, icke-statliga organisationer, journalister och framstående personer, bland annat från medlemmar i de styrande partierna, som är skyldiga att visa respekt gentemot alla medieföreträdare. De serbiska myndigheterna uppmanas eftertryckligen att omedelbart vidta åtgärder för att säkerställa yttrandefriheten och mediernas oberoende och säkerställa korrekta utredningar av dessa fall.

10. Europaparlamentet noterar med oro att civilsamhällesorganisationer och icke-statliga organisationer måste bedriva sitt arbete i en omgivning där man inte tål någon kritik. Parlamentet beklagar djupt de angrepp på Marinika Tepić, som är ledare för Serbiens förenade opposition, vilka nyligen utspelade sig i en statsstödd tv-kanal. Parlamentet uppmanar de serbiska myndigheterna att motverka att utrymmet för civilsamhället och oberoende medier blir allt snävare och säkerställa att de kan arbeta fritt från alla restriktioner, inbegripet hot mot eller kriminalisering av dessa organisationer. Myndigheterna uppmanas med kraft att så snart som möjligt främja en atmosfär som är gynnsam för alla civilsamhällesorganisationers arbete.

11. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och Europeiska utrikestjänsten att stärka sitt samarbete med och sitt stöd till civilsamhället, icke-statliga organisationer och oberoende medier på plats. Parlamentet upprepar sitt stöd för demokratiska europeiska politiska stiftelsers arbete med att stärka Serbiens demokratiska processer och främja en ny generation politiska ledare.

12. Europaparlamentet uppmanar den nya regeringen att arbeta med effektiva och verifierbara grundläggande reformer och ta itu med strukturella reformer och brister när det gäller rättsstatlighet, grundläggande rättigheter, mediefrihet, korruptionsbekämpning och de demokratiska institutionernas och den offentliga förvaltningens funktionssätt.

13. Europaparlamentet välkomnar att ett EU-medlemskap alltjämt är Serbiens strategiska mål och en av prioriteringarna för regeringen. Parlamentet uppmuntrar de serbiska myndigheterna att mer aktivt och otvetydigt ge uttryck för sitt engagemang för de europeiska värderingarna i den offentliga debatten, och förväntar sig ett tydligt och otvetydigt åtagande från Serbiens sida, i både ord och handling, att på ett synligt och kontrollerbart sätt fullgöra sina skyldigheter inom processen för anslutning till anslutning till EU.

14. Europaparlamentet förväntar sig att inledandet av förhandlingar om kluster 4 om den gröna agendan och hållbar konnektivitet, alltså kapitlen 14, 15, 21 och 27, kommer att fullföljas med hjälp av en förnyad kampanj för fullständigt genomförande av EU:s standarder.

15. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till Europeiska rådets ordförande, kommissionen, vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, medlemsstaternas regeringar och parlament och Serbiens president, regering och parlament.